

Als de bus niet komt

Veel scholen kampen met een probleem: ze slagen er niet in om met hun leerlingen een theater, museum of andere culturele instelling of cultureel evenement te bezoeken. Waarom niet?

Omdat de bus niet komt.

Het klassikaal vervoer, en alles wat daarbij komt kijken, blijkt helaas moeilijk te realiseren. De problemen waarmee leerkrachten en schoolleiders kampen, verschillen per school, stad of regio. Ze moeten echt overwonnen worden. Want cultuurbezoek is wezenlijk voor de ontwikkeling van elk kind.

Waarom moet een kind langs schilderijen worden geleid? Waarom moet het kunnen ruiken hoe het in een theater ruikt, is het nodig om de fundamenteën van een Romeinse tempel van dichtbij te kunnen bekijken? En er is toch kindertheater dat langs de scholen toert, zijn er dan geen boeken en audiovisuele media in overvloed?

Jawel. Allemaal even belangrijk. Maar kunst en cultuur ervaar je pas echt dáár waar de verhalen tot leven worden gewekt. In die andere wereld, die van de verbeelding. Dáár ontdek je je eigen talenten, dáár ontdek je dat de ander misschien wel een heel ander wereldbeeld heeft dan jij. Dat vergroot je begrip over de wereld en verbindt jou met de ander.

Ouders vinden het bezoek aan een culturele instelling belangrijk, zo blijkt uit onderzoek. Sommige ouders zijn in de gelegenheid om zelf met hun kinderen cultuur op te snuiven. Anderen niet. De school is de geijkte plek van waaruit het bezoek te organiseren is. Omdat het cultuurbezoek van de nodige context wordt voorzien in het lesprogramma. Omdat cultuurbezoek in groepsverband efficiënter te realiseren is, ook voor de theaters en musea zelf is dat veel gemakkelijker. En ten slotte draagt het ertoe bij dat álle kinderen de kans krijgen om, al is het misschien maar een enkele keer, kunst en cultuur aan den lijve te ervaren.

Hoe kom je daar, in dat kasteel, museum of theater? Een voor de hand liggende oplossing is: doe een beroep op ouders. Op hun tijd, op hun auto's, op hun bereidheid om vrijwillig de handen uit de mouwen te steken. Aan die bereidheid ontbreekt het vaak niet. Maar die eerste twee... De meeste ouders werken allebei en kunnen overdag niet een paar uurtjes weg. Vanwege dat werk is er vaak ook geen auto beschikbaar. En dan zijn er nog gezinnen die geen auto hebben. Wat ook geen stimulans is, is dat ouders vaak wel mogen rijden, maar niet allemaal mee naar binnen kunnen in het theater of het museum...

Sommige schoolgebouwen staan in het centrum van een stad of daar in de buurt. Daar zijn vaak ook de musea en theaters gelegen, daar kun je soms zelfs lopend naartoe. Misschien zelfs op de fiets. Maar dan is veiligheid wel een punt van aandacht dat nóg

¹ Het gaat om culturele instellingen en evenementen in de breedste zin van het woord, dus ook festivals, dans- en filmvoorstellingen et cetera.

meer eisen stelt aan de organisatie van zo'n uitje. Voor veel scholen, of ze nu in de buitenwijk van een stad liggen of op het platteland, waar sowieso veel minder musea en theaters te vinden zijn, is de afstand een groot probleem.

Een bus inhuren dan maar? Makkelijker gezegd dan gedaan. Een bus is duur. Sommige busbedrijven zijn best genegen om wat aan de prijs te doen als het om scholen gaat. Maar het zijn geen liefdadigheidsinstellingen. En het gaat niet alleen om die twee ritjes heen en weer. Moet de chauffeur tussendoor wachten? Ook dat kost geld. Kan hij tussendoor een andere rit doen? Is hij dan op tijd terug of belandt hij in een file?

Voor veel scholen is het inhuren van een bus daarom geen optie. Het is een feit: mobiliteit, beter gezegd: het ontbreken daarvan, maakt dat niet alle Nederlandse kinderen in het theater of museum komen. Dat zouden we niet moeten accepteren.

Er is een groep leerlingen voor wie de obstakels nog hoger zijn. Die van het speciaal onderwijs, waar extra begeleiders nodig zijn bij een uitstapje buiten de school. Voor de leerkrachten van deze scholen is het nóg moeilijker om bezoeken te organiseren.

Sommige scholen overwegen weleens om met het openbaar vervoer te reizen. Maar wie garandeert dat de stads- of streekbus die om 10 over 10 bij halte Kerkstraat vertrekt, plaats heeft voor 30 kinderen? En zijn die lege stoelen er op de terugweg ook nog?

Gelukkig slagen sommige scholen er wél in om hun leerlingen met enige regelmaat een cultureel uitstapje te bezorgen. Dankzij Erfgoedcentrum Rozet in Arnhem bijvoorbeeld kunnen kinderen uit de Gelderse hoofdstad met de bus naar theater of museum. In de provincie Zeeland rijdt de Cultuurbus, die op afroep voor scholen beschikbaar is. Sommige provincies en gemeenten hebben speciale vervoersregelingen voor scholen. Een enkel museum organiseert zelf vervoer en in het zuiden van Limburg treedt een regionaal busbedrijf als sponsor van scholen op. Wat die positieve voorbeelden gemeenschappelijk hebben, is dit: er zijn extra budgetten beschikbaar, waaruit commerciële busritten bekostigd worden, zodat de toch al onder druk staande schoolkas niet extra wordt belast. Belangrijker is echter dit: er is brede consensus over het belang van culturele uitstapjes en commitment tussen scholen, culturele instellingen en lokale overheden en/of verstrekkers van fondsen. Wat ook belangrijk blijkt te zijn, is maatwerk. Nodig vanwege de geografische verschillen en de ongelijke spreiding van culturele instellingen.

Het kán dus wel. Samen. Helpt u mee om het tij te keren? Elk kind in Nederland moet toch een keer de spanning hebben gevoeld van dat theatergordijn dat langzaam wordt opengeschoven? Welke andere wereld openbaart zich daar voor mij?

Dit is nodig: dat het vervoersprobleem breed bekend wordt. Dat betrokkenen – culturele instellingen, scholen en lokale overheden – bereid zijn om gezamenlijk over oplossingen na te denken. Dat er budget komt voor busvervoer en dat de inventiviteit wordt geprikkeld om op lokaal niveau maatwerk te leveren, met de initiatieven elders in het land als goede voorbeelden.

Deze brandbrief is ondertekend door:

Kunstloc Brabant
Erfgoed Brabant
CiST (Tilburg)
Nieuwe Veste (Breda)
Muzelinck (Oss en Bernheze)
CultuurContact (Helmond)
Cultuurcompaan (Roosendaal)
De Bibliotheek CultuurpuntAltena (Altena)
CultuurStation (Eindhoven)
Meer Moerdijk
Marktplaats Cultuureducatie Halderberge
Cultuurcoach gemeente Bergeijk
Bibliotheek Theek 5 (Oosterhout)
Cultuurkade Meierijstad
CultuurBox / Brede Scholen Boxtel
Dansgezelschap De Stilte (Breda)
Kunst & Co (Uden)